

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКА ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ
КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ МЕДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник Української військово-медичної
академії

полковник медичної служби

Валерій САВИЦЬКИЙ
2020 р.

ПРОГРАМА ВІЙСЬКОВОЇ ПРАКТИКИ

слухачів факультету підготовки військових лікарів Української
військово-медичної академії

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Ступінь вищої освіти: магістр

Галузь знань: 22 Охорона здоров'я

Спеціальність: 222 Медицина
221 Стоматологія

Спеціалізація: “Хірургія”, “Терапія”, “Анестезіологія”, “Інфекційні
хвороби”, “Загальна практика – сімейна медицина”, “Тігієна
загальна”, “Епідеміологія”, “Стоматологія”

Київ – 2020

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

В/ч	– військова частина
ВЛК	– військово-лікарська комісія
ГРЗ	– гострі респіраторні захворювання
ГРІ	– гострі респіраторні інфекції
ЗС	– Збройні Сили
ЛДР	– лікувально-діагностична робота
ЛЗП	– лікар загальної практики
ЛПЗ	– лікувально-профілактичні заходи
ЛПР	– лікувально-профілактична робота
медр	– медична рота
МО	– Міністерство оборони України
НМП	– начальник медичного пункту
НМС	– начальник медичної служби
НПП	– науково-педагогічні працівники
ОМЗ ЗС	– організація медичного забезпечення збройних сил
ОНІ	– особливо небезпечні інфекції
СВ	– Сухопутні війська
УВМА	– Українська військово-медична академія
ФПВЛ	– факультет підготовки військових лікарів

I. ЦІЛЬОВА НАСТАНОВА

Удосконалити рівень теоретичних знань та практичних навичок, що необхідні для успішного виконання посадових обов'язків на мирний час. В результаті проходження військової практики слухачі повинні:

ЗНАТИ:

- обов'язки та організацію роботи посадових осіб медичної служби військової частини з питань повсякденної діяльності медичної служби;
- організаційно-штатну структуру частини, організацію бойової та морально-психологічної підготовки, зміст заходів медичної служби з підтримання високої бойової готовності частини;
- організацію взаємодії медичної служби з іншими службами частини (гарнізону);
- організацію бойової підготовки особового складу медичної служби частини;
- зміст, організацію та порядок проведення лікувально-профілактичних заходів в частині;
- призначення, організаційно-штатну структуру, обладнання, оснащення та організацію роботи медичного пункту частини;
- зміст та методику перевірки (оцінки) роботи медичного пункту частини;
- організацію фізичної підготовки особового складу та медичного контролю за фізичною підготовкою і спортом в частині;
- організацію військово-медичної підготовки особового складу і пропаганду здорового способу життя та гігієнічних знань в частині;
- організацію військово-медичного обліку та звітності;
- форми взаємодії та взаємозв'язку медичної служби військової частини з військовими і цивільними лікувально-профілактичними установами;
- організацію надання екстреної та невідкладної медичної допомоги в частині;
- зміст, обсяг і порядок проведення заходів щодо забезпечення частини медичним майном та технікою;
- організацію медичного забезпечення бойової підготовки особового складу частини;
- документи, що регламентують діяльність медичної служби частини в мирний час.

ВМІТИ:

- розробляти службові документи та планувати роботу медичної служби частини;
- розробляти та проводити тактико-спеціальні заняття і навчання з особовим складом медичної служби частини;
- проводити амбулаторний прийом хворих, призначати лікування та особисто виконувати типові лікувально-діагностичні процедури і маніпуляції в медичному пункті частини;

- надавати екстрену та невідкладну медичну допомогу хворим із гострими захворюваннями та травмами;
- складати щомісячну доповідь командирів про санітарно-гігієнічний стан території частини та захворюваність особового складу частини;
- проводити щоденні ранкові конференції з особовим складом медичного пункту, та щотижневі конференції – з особовим складом медичної служби частини;
- організовувати амбулаторне та стаціонарне лікування особового складу частини;
- здійснювати контроль за раціональною витратою і термінами придатності медичного майна, за використанням його в медичному пункті та у підрозділах частини;
- організовувати замовлення, облік, збереження та поновлення медичного майна поточного постачання і недоторканого запасу в частині;
- проводити перевірку наявності, правильного збереження, витрачання і обліку отруйних, наркотичних лікувальних засобів, етилового спирту та іншого майна;
- оформляти документи медичного обліку та звітності;
- визначати потребу частини та підрозділів в медичному майні, яке необхідне для проведення лікувально-профілактичних, санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів;
- організовувати та проводити медичний контроль за фізичною підготовкою і спортом в частині;
- організовувати і проводити виховну роботу та спеціальну підготовку з особовим складом медичної служби частини;
- проводити заняття з військово-медичної підготовки;
- здійснювати пропаганду здорового способу життя і гігієнічних знань серед особового складу частини;
- розраховувати та аналізувати статистичні показники здоров'я військовослужбовців, роботи медичного пункту і медичної служби частини;
- організовувати і проводити санітарно-гігієнічні заходи в частині, санітарно-гігієнічний контроль за розміщенням, водопостачанням, харчуванням, лазнево-пральним обслуговуванням особового складу, умовами їх праці та очисткою території частини;
- організовувати і проводити протиепідемічні заходи в частині;
- проводити медичний контроль за станом здоров'я особового складу та виконанням профілактичних заходів, які повинні сприяти його збереженню та зміцненню.

БУТИ ОЗНАЙОМЛЕНИМИ:

- з організацією роботи підрозділів тилового забезпечення та способам взаємодії з ними;
- з об'єктами торгівлі в частині (гарнізоні): магазини, кафе, їдальня, комбінат побутового обслуговування та інше.

II. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Військова практика є однією з форм практичної підготовки слухачів Академії та організовується відповідно до вимог наказів Міністра оборони України, вказівок та наказів Командування Медичних Сил, директора департаменту військової освіти та науки Міністерства оборони України, навчальних планів підготовки слухачів факультету підготовки військових лікарів (ФПВЛ) Української військово-медичної академії, а також вимог цієї програми.

Мета військової практики слухачів полягає у наступному:

- практична підготовка слухачів ФПВЛ до виконання посадових обов'язків начальника медичного пункту частини, начальника медичної служби частини;
- вивчення слухачами умов життя, бойової діяльності військовослужбовців та їх медичного забезпечення;
- відпрацювання слухачами навичок з організації та проведення військово-медичної підготовки особового складу частини, спеціальної підготовки медичного складу та виховної роботи з особовим складом медичної служби.

Порядок організації проходження слухачами ФПВЛ військової практики:

1. Організаційно-методичні заходи підготовчого характеру щодо забезпечення проходження слухачами військової практики на навчальних базах (10 днів);
2. Проходження слухачами ФПВЛ військової практики під керівництвом визначених посадових осіб безпосередньо на навчальних базах (20 робочих днів);
3. Проходження слухачами ФПВЛ військової практики на посадах начальника медичного пункту, начальника медичного служби.
4. Подання звітних документів за військову практику керівнику практики (на кафедру організації медичного забезпечення збройних сил) для перевірки повноти виконання програми військової практики (3 дні по закінченні військової практики);
5. Складення диференційованого заліку за військову практику на кафедрі організації медичного забезпечення збройних сил (протягом 10-ти днів з подання звітних документів за військову практику).

Військова практика проводиться протягом 20-ти робочих днів та включає 180 навчальних годин. Під час практики тривалість навчального часу слухачів визначається розпорядком дня частини, але не менше 9-ти годин на добу, (6 годин на робочому місці і 3 години для самостійної роботи).

Відповідальність за організацію військової практики і виконання її програми несуть керівники практики та командир військової частини, в якій вона проводиться.

Навчально-методичне керівництво здійснює кафедра організації медичного забезпечення збройних сил Української військово-медичної академії в особі керівника практики – науково-педагогічний працівник Української військово-

медичної академії (з розрахунку один НПП на навчальну групу (не більше 7-ми осіб));

Безпосереднє керівництво військовою практикою слухачів на навчальній базі здійснює безпосередній керівник практики – начальник медичної служби частини.

Об'єкти проходження військової практики.

Військові частини визначаються з урахуванням наявності начальника медичної служби частини, його підготовки, стану навчально-матеріальної бази та оснащення частин сучасною бойовою, медичною та санітарною технікою.

Слухачі, які відряджаються для проходження військової практики проходять інструктаж у керівника військової практики на кафедрі організації медичного забезпечення збройних сил (згідно з розкладом занять), де вони вивчають програму військової практики, методичні рекомендації щодо порядку її проходження; у начальника курсу ФПВЛ, начальника відділу особового складу та стройового Академії, де вони отримують посвідчення про відрядження на період військової практики.

Слухачі прибувають у військову частину для проходження військової практики в термін, встановлений в посвідченні про відрядження, відрекомендовуються командирі військової частини, його заступникам і безпосередньому керівникові військової практики – начальнику медичної служби частини. Наприклад: “Пане підполковнику! Слухач Української військово-медичної академії лейтенант медичної служби Сидоренко прибув для проходження військової практики”. Протягом всього терміну військової практики слухачі дотримуються вимог статутів, особистої дисциплінованості, організованості, норм офіцерського етикету, вимог до збереження державної та військової таємниці.

Керівник військової практики (викладач Академії) перевіряє щоденники військової практики (додаток 5, 6) слухачів – не рідше 2-х разів за практику (у разі можливості), а безпосередній керівник практики (начальник медичної служби частини) – не рідше 1-го разу на тиждень.

Не пізніше 3-х днів після прибуття до місця проведення практики слухач складає особистий план військової практики (під керівництвом начальника медичної служби), затверджує його у безпосереднього керівника практики (начальника медичної служби) (додаток 4).

Під час військової практики всі слухачі відпрацьовують індивідуальне науково-практичне завдання. Індивідуальне завдання виконується шляхом написання реферату за темою, що затверджена на кафедрі організації медичного забезпечення збройних сил (методичні рекомендації написання реферату та зразок його оформлення подані в додатку 9).

За час військової практики слухач повинен провести цілодобові чергування в якості помічника чергового лікаря військового госпіталю (не менше 2-х чергувань за практику), під час яких він вивчає порядок прийому хворих, організацію невідкладної допомоги в приймальному відділенні, оснащення, що використовується для цього, проводить огляд хворих, заповнює на них необхідну медичну документацію, виконує невідкладні діагностичні та лікувальні заходи.

Відпрацьована документація повинна утримуватися слухачем в постійній готовності до перевірки керівниками практики та особами, які здійснюють

загальний контроль за організацією проведення військової практики. Слухач зобов'язаний своєчасно інформувати керівників практики про обставини, що перешкоджають виконувати програму військової практики.

Після закінчення військової практики слухач отримує у безпосереднього керівника військової практики відгук за військову практику (додаток 8), затверджений командиром військової частини з *гербовою печаткою*, посвідчення про відрядження в штабі військової частини, та складає звіт за військову практику (додаток 7), який затверджує безпосередній керівник практики.

Не пізніше 3-х діб після повернення з практики слухач подає керівнику військової практики (на кафедру ОМЗ ЗС) для вивчення звітні документи (кількість звітних документів, відповідно до спеціалізації, подано в таблиці 1) оформлені відповідно до додатків 1-9.

Керівник військової практики за результатами військової практики складає письмовий звіт за навчальну групу та подає його до навчального відділу Академії.

Порядок прийняття диференційованого заліку за військову практику.

До комісійного (2-3 особи) прийняття заліку у слухачів залучаються науково-педагогічні працівники кафедри організації медичного забезпечення збройних сил, передбачена також участь НПП профільних кафедр Української військово-медичної академії.

Допущеними до складання заліку вважаються слухачі, які виконали програму військової практики в повному обсязі, відпрацювали відповідним чином звітні документи та мають позитивний відгук за військову практику. У випадку отримання слухачем незадовільної оцінки на заліку або у разі недопущення слухача до заліку при невиконанні ним програми військової практики, начальник Української військово-медичної академії особисто вирішує питання про надання додаткового часу для виконання слухачем даної навчальної програми або про його відрахування.

Для здійснення контролю за відповідністю організації військової практики до вимог нормативних документів рішенням начальника Академії залучаються заступники начальника Академії, офіцери навчального відділу, особи керівного складу кафедр та офіцери факультету підготовки військових лікарів Української військово-медичної академії.

Залучення слухачів на посадах і роботах, які не пов'язані з виконанням програми військової практики, суворо забороняється. Вимоги програми військової практики обов'язкові для слухачів факультету підготовки військових лікарів Української військово-медичної академії в період проходження ними військової практики на навчальних базах.

ПЕРЕЛІК ЗВІТНИХ ДОКУМЕНТІВ
за військову практику

№ з/п	Найменування звітних документів	Спеціальність				
		Лікарі загальної практики	Лікарі терапевти, інфекціоністи, неврологи	Лікарі-хірурги, лікарі-анестезіологи	Лікарі стоматологи	Лікарі епідеміологи лікарі гігієністи
1.	Звіт за військову практику	1	1	1	1	1
2.	Відгук за військову практику	1	1	1	1	1
3.	Особистий план проходження військової практики	1	1	1	1	1
4.	Щоденник військової практики	1	1	1	1	1
5.	Реферат з питань організації медичного забезпечення військ	1	1	1	1	1
6.	Перелік вивчених документів	1	1	1	1	1
7.	Рапорт командира частини з проектом наказу	2	1	1	1	1
8.	Рапорт командира військової частини (начальнику медичної служби) за результатами санітарного нагляду	9	4	4	3	15
9.	План диспансерно-динамічного спостереження	2	2	2	1	1
10.	План роботи медичної служби військової частини на місяць	1	1	1	1	1
11.	План медичного забезпечення польових навчань	1	1	1	-	1
12.	План медичного забезпечення прийому молодого поповнення	1	1	1	1	1
13.	План профілактики гострих кишкових захворювань	1	1	1	-	1
14.	План профілактики особливо небезпечних інфекцій	1	1	1	-	3
15.	План профілактики гострих респіраторних інфекцій та грипу	1	1	1	-	1
16.	План з пропаганди здорового способу життя та гігієнічних знань на місяць	1	1	1	1	2
17.	Медичний звіт за минулий рік (форма 2/МЕД)	1	1	1	1	1
18.	Медичне донесення за місяць і за квартал (форма 1/МЕД)	2	2	2	1	2
19.	Картка епідемічного обстеження інфекційного захворювання (форма 23)	1	1	1	1	5
20.	Картка обліку травматичного ураження (форма 7)	2	1	3	1	1
21.	Історія хвороби, медична книжка, процедурна картка (форма 12а)	1/1/1	1/1/1	1/1/1	1/1/1	1/1/1
22.	Документи на санаторно-курортне лікування	2	1	1	1	-
23.	План-конспект спеціальної підготовки з медичним персоналом медичної служби	2	1	1	1	1
24.	План-конспект військово-медичної підготовки з особовим складом військової частини	2	1	1	1	1
Разом:		41	31	33	24	47

III. ЗМІСТ ВІЙСЬКОВОЇ ПРАКТИКИ

Тема 1. Управління медичною службою військової частини

Призначення та організаційно-штатна структура військової частини, її завдання на мирний та воєнний час.

Призначення, тактико-технічна характеристика основного озброєння та бойової техніки військової частини. Штаб, його роль в організації та управлінні діяльністю частини. Організація внутрішнього порядку та служби військ. План та організація навчально-бойової та морально-психологічної підготовки особового складу частини.

Організація та ведення військового господарства.

Призначення, стан та утримання основних господарських об'єктів. Керівництво господарчою діяльністю. Обов'язки і права посадових осіб військової частини з організації та управління військовим господарством.

Порядок проходження служби, переведення в інші частини, установи військовослужбовців медичної служби частини, їх права та обов'язки.

Організація виховної роботи у військовій частині.

Планування і проведення виховної роботи з особовим складом медичного пункту частини. Організація морально-психологічної та правової підготовки офіцерів і прапорщиків, виховної роботи з рядовим та сержантським складом медичної служби частини. Роль і місце медичної служби в профілактиці нестатутних взаємовідносин. Організація проведення лекцій, доповідей, бесід та інших форм масової роботи в підрозділах частини.

Завдання, організаційно-штатна структура медичної служби військової частини. Документи, які регламентують діяльність медичної служби військової частини в мирний час.

Порядок приймання справ та посади начальника медичної служби, начальника медичного пункту та лікаря медичного пункту частини. Документи, які оформляються під час приймання справ та посади.

Планування роботи медичної служби військової частини.

Участь начальника медичної служби частини в розробці плану бойової та морально-психологічної підготовки, розпорядку дня частини. Зміст та форми планів роботи медичної служби: на рік, на період навчання, на місяць та інших планів.

Порядок ведення службових документів і службового листування медичної служби. Правила оформлення рапортів, проектів наказів, вказівок, відношень, запитів, відповідей, службових листів, направлень військовослужбовців на консультацію, стаціонарне та санаторно-курортне лікування. Робота з листами, заявами та скаргами.

Медичний контроль за організацією та проведенням занять з бойової та фізичної підготовки. Медичне забезпечення бойової та фізичної підготовки.

Травматизм у частині в мирний час, його місце в структурі захворюваності, травматологічна допомога в частині. Права і обов'язки комісії щодо профілактики травматизму у військовій частині. Діагностика, надання лікарської допомоги в

медичному пункті частини при травмах та нещасних випадках. Сили та засоби медичної служби для її надання. Види травм, які потрібно лікувати в госпіталі. Реабілітація військовослужбовців, які виписались із госпіталю після лікування різних травматичних пошкоджень. Військово-лікарська експертиза військовослужбовців, які мали травми. Роль військового лікаря в профілактиці травматизму. Документи, які оформлює лікар у випадку травми військовослужбовця.

Організація медичного контролю за станом спортивних споруд, проведенням спортивних заходів в частині і загартуванням особового складу. Профілактика спортивного травматизму. Взаємодія начальника медичної служби частини з начальником фізичної підготовки щодо розробки та проведення заходів, які направлені на розвиток витривалості та зміцнення здоров'я особового складу. Групи занять з фізичної підготовки.

Організація медичного контролю за станом здоров'я військовослужбовців: повсякденне медичне спостереження, медичні огляди, обстеження офіцерського, рядового та сержантського складу. Групи стану здоров'я. Виявлення та облік осіб з нервово-психічною нестійкістю.

Організація диспансерного динамічного нагляду за особами, які мають хронічні захворювання. Медичне обстеження особового складу та надання дозволу для роботи з професійними шкідливими факторами.

Порядок, форми та зміст щомісячних доповідей начальника медичної служби частини командуванню та старшому начальнику медичної служби про захворюваність, травматизм та втрати працездатності. Порядок проведення та зміст щоденних та щотижневих конференцій.

Планування військово-медичної підготовки. Програма та тематика занять. Обладнання навчального класу та організація занять з військово-медичної підготовки.

Методи і форми пропаганди здорового способу життя та гігієнічних знань, тематика лекцій та бесід. Антиалкогольна пропаганда.

Бойова підготовка особового складу медичної служби. Планування бойової підготовки медичного складу частини. Навчальні групи медичного складу, норми, методи проведення та зміст занять в кожній групі. Організація тактико-спеціальних занять або навчань та занять з особовим складом медичної служби. Організація лікувальної практики, первинної спеціалізації та удосконалення лікарського складу частини.

Завдання, обладнання і оснащення амбулаторії медичного пункту частини. Організація внутрішньої служби в медичному пункті частини. Здійснення амбулаторного прийому, порядок обстеження та лікування амбулаторних хворих. Медичний огляд військових водіїв та військовослужбовців, які заступають на варту. Порядок виявлення військовослужбовців з нервово-психічною нестійкістю (група ризику).

Завдання, обладнання та оснащення лазарету медичного пункту частини. Категорії хворих, які потребують лікування в лазареті. Обсяг лабораторної та функціональної діагностики, яку проводять стаціонарним хворим. Курація хворих в лазареті та ведення історій хвороб. Порядок виконання лікувальних процедур і

харчування хворих в лазареті. Розпорядок роботи лазарету. Обов'язки чергового персоналу.

Тема 2. Лікувально-діагностична робота у військовій частині

Організація хірургічної допомоги в медичному пункті частини.

Обладнання та оснащення перев'язочних. Дотримання в них вимог асептики та антисептики. Порядок роботи, обсяг допомоги в перев'язочних, організація надання невідкладної медичної допомоги при травмах, пораненнях. Медичні укладки для надання допомоги поза медичним пунктом.

Динамічне спостереження за хворими після хірургічних захворювань, травм. Порядок направлення хірургічних хворих на консультацію до спеціалістів медичної роти бригади (госпіталю).

Лікування поза частиною. Організація медичної допомоги офіцерам та членам їх сімей, військовослужбовцям на дому, працівниками Збройних Сил України в частинах і гарнізоні.

Організація стоматологічної допомоги у військовій частині.

Завдання, обладнання, оснащення стоматологічних кабінетів. Порядок приймання офіцерів, військовослужбовців строкової служби. План санації порожнини рота військовослужбовцям частини, контроль за його виконанням. Порядок направлення осіб, які потребують зубопротезної допомоги, в ортопедичне відділення стоматологічної поліклініки.

Організація терапевтичної допомоги в медичному пункті частини.

Обладнання, та оснащення кабінету функціональної діагностики, лабораторії, процедурної, фізіотерапевтичного кабінету, офтальмологічного та ЛОР куточків, кабінетів лікарів.

Організація та порядок роботи медичного персоналу у функціональних підрозділах (кабінетах) медичного пункту. Обсяг лабораторної та функціональної діагностики, яка виконується амбулаторним хворим. Порядок надання амбулаторних процедур хворим в амбулаторії. Обладнання шафи невідкладної медичної допомоги.

Організація невідкладної медичної допомоги в медичному пункті і під час занять на об'єктах бойової підготовки. Обсяг терапевтичної допомоги хворим в амбулаторії та лазареті.

Лікування інфекційних хворих в медичному пункті. Порядок направлення їх в інфекційне відділення госпіталю, диспансерне динамічне спостереження за військовослужбовцями, які перенесли ангіну, вірусний гепатит, кишкові інфекції, менінгіт, дифтерію тощо.

Тема 3. Організація профілактичної роботи в військовій частині

Санітарно-гігієнічні заходи.

Завдання та зміст санітарно-гігієнічних заходів. Санітарний нагляд за розміщенням особового складу. Санітарні норми, контроль за дотриманням правил особистої та громадської гігієни. Санітарний нагляд за очищенням території

військового містечка, збиранням, видаленням і знешкодженням нечистот, сміття тощо. Дотримання нормативів санітарно-захисних зон в частині.

Санітарний нагляд за водопостачанням.

Контроль за якістю води, дотриманням норм водопостачання, за санітарним станом об'єктів водопостачання, зон санітарної охорони джерел води. Санітарно-гігієнічний контроль за водопостачанням частини в польових умовах. Методи знезаражування води. Відбір проб для хімічного та бактеріологічного аналізу води. Визначення у водопровідній воді залишкового хлору. Практичне обстеження системи водопостачання частини та направлення проб води на лабораторні дослідження.

Санітарний нагляд за харчуванням.

Медичний контроль за повноцінністю харчування. Участь начальника медичної служби частини в складанні розкладки продуктів за нормами харчового пайку. Оцінка харчового статусу військовослужбовців частини. Медичний контроль за приготуванням, зберіганням і видачею готової їжі особовому складу. Порядок зняття проб готової їжі. Оцінка поживної цінності готових страв і повноти доведення норм постачання до особового складу. Додаткова вітамінізація готової їжі. Оцінка санітарного стану солдатської їдальні, продовольчого складу, солдатської чайної та магазину військторгу. Медичні огляди та обстеження працівників продовольчої служби, водопостачання і осіб добового наряду в їдальні. Заходи з профілактики харчових отруєнь. Організація харчування військ в польових умовах. Санітарно-гігієнічний контроль за роботою продовольчих пунктів в польових умовах. Практичне здійснення санітарно-гігієнічного контролю за роботою солдатської їдальні, дегустація страв, відбір та відправлення проб готових страв на лабораторне дослідження. Організація додаткового, дієтичного і лікувально-профілактичного харчування в частині.

Санітарний нагляд за умовами праці військовослужбовців.

Профілактика професійних захворювань. Фізіолого-гігієнічна оцінка розкладу дня, фізичного навантаження при виконанні різного роду занять та робіт. Організація охорони праці та техніки безпеки в підрозділах, майстернях, парках, спеціальних класах і спортивних містечках. Профілактика отруєнь особового складу технічними рідинами, порохами та іншими токсичними газами.

Санітарний нагляд за лазнево-пральним обслуговуванням, станом гарнізонних лазень і пралень, регулярністю миття, якістю прання, зміною білизни, обмундирування та спецодягу.

Організація медичного огляду осіб, які постійно працюють в лазнях та пральнях. Забезпечення особового складу милом, мочалками, рушниками. Профілактика шкірних та венеричних захворювань. Організація і проведення тілесних оглядів та санітарної обробки особового складу частини, в тому числі з метою виявлення позастатутних взаємовідносин.

Протиепідемічні заходи.

Санітарно-епідеміологічна розвідка та санітарно-епідеміологічне спостереження. Характеристика та оцінка санітарно-епідемічного стану частини та району її розміщення.

Протиепідемічні заходи при виявленні інфекційних хвороб в частині. Епідеміологічне обстеження осередків інфекційних захворювань. Зміст заходів

щодо ліквідації осередку захворювань. Їх особливості при окремих інфекційних захворюваннях.

Оперативний облік інфекційної захворюваності в частині.

Планування протиепідемічних заходів. Облік, медичне спостереження та обстеження військовослужбовців, які перенесли інфекційне захворювання. Особливості проведення протиепідемічних заходів серед поповнення і осіб, які прибули з відряджень, відпусток та інших частин. Запобіжні щеплення в частині. Дезінфекція, дезінсекція та дератизація. Взаємодія медичної служби частини з військовими та цивільними санітарно-епідеміологічними закладами.

Організація та проведення протиепідемічних заходів на тактичних і тактико-спеціальних навчаннях.

Щомісячна доповідь начальника медичної служби командирів частини про санітарний стан території (об'єктів) і стан здоров'я особового складу.

Тема 4. Забезпечення військової частини медичною технікою та майном

Розташування, обладнання, фармацевтичний порядок та організація роботи аптеки медичного пункту частини. Аптечна технологія виготовлення простих лікарських форм (розчини внутрішнього і зовнішнього застосування, порошки, мазі тощо).

Визначення потреби частини в медичному майні. Порядок складання, оформлення та подання звіту-заявки на медичне майно. Приймання медичного майна, яке надійшло в частину. Відпуск майна з аптеки. Здавання майна на склади та передача іншим частинам.

Облік медичного майна.

Документальне оформлення прийому, видачі, зміни якісного стану медичного майна. Зміст, періодичність і терміни подання звітних документів з обліку медичного майна.

Зберігання лікарських засобів (промислового і аптечного виготовлення та інших видів медичного майна). Контроль за термінами придатності лікарських засобів.

Особливості прийому, зберігання, обліку, відпуску та витрачання отруйних, наркотичних лікарських засобів і етилового спирту.

Робота з медичним майном недоторканого запасу. Контроль за дотриманням умов зберігання майна недоторканого запасу.

Планування і проведення заходів з економного та раціонального використання медичного майна. Організація експлуатації та ремонту медичної техніки.

Нагляд за засобами вимірювання та приладами, які працюють під тиском. Організація і проведення перевірок та інвентаризації медичного майна.

Тема 5. Статистичні методи вивчення стану здоров'я військовослужбовців та діяльності медичної служби військової частини в мирний час

Діяльність начальника медичної служби військової частини з ведення документів медичного обліку та звітності. Призначення, зміст, порядок ведення, складання і подача документів медичного обліку та звітності.

Статистичні методи (оперативного, місячного, квартального, за підсумками року, за декілька років) аналізу даних про здоров'я військовослужбовців та стан лікувально-діагностичної роботи медичного пункту частини.

Застосування електронної обчислювальної техніки в роботі військового лікаря.

Тема 6. Зміст і організація лікувально-профілактичних заходів у військових частинах, які проводяться спеціалістами військових госпіталів, санітарно-епідеміологічної лабораторії. Роль гарнізонних спеціалістів

Завдання, які вирішує військовий госпіталь в мирний час, його організаційно-штатна структура, розміщення, обладнання та оснащення.

Лікувальна діяльність військового госпіталю.

Склад хворих, які направляються в військовий госпіталь, порядок їх прийому, обстеження та лікування. Лікувально-діагностичні можливості військового госпіталю.

Організація взаємодії військового госпіталю з медичною службою військових частин. Завдання санітарно-епідеміологічних лабораторій.

Організація роботи військових поліклінічних відділень та госпіталів, їх роль в диспансеризації, допомозі військовій медичній службі.

IV. РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ВІЙСЬКОВОЇ ПРАКТИКИ СЛУХАЧІВ

№ з/п	Теми	Кількість годин				
		Лікарі загальної практики	Лікарі терапевти, інфекціоністи, неврологи	Лікарі-хірурги, лікарі-анестезіологи	Лікарі стоматологи	Лікарі епідеміологи лікарі гігієністи
1.	Управління медичною службою військової частини	30	20	20	20	24
2.	Лікувально-діагностична робота у військовій частині	50	84	84	84	18
3.	Організація профілактичної роботи у військовій частині	40	30	30	30	72
4.	Забезпечення військової частини медичною технікою та майном	10	4	4	4	4
5.	Статистичні методи вивчення здоров'я військовослужбовців та діяльності медичної служби військової частини в мирний час	20	12	12	12	18
6.	Зміст і організація лікувально- профілактичних заходів у військових частинах, які проводяться спеціалістами військових госпіталів, санітарно- епідеміологічної лабораторії. Роль гарнізонних спеціалістів	30	30	30	30	44
Разом:		180	180	180	180	180

V. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

до заліку з оцінкою за військову практику

1. Доповісти обов'язки чергового лікаря та перерахувати документацію, яку він заповнює під час добового чергування.
2. Доповісти функціональні обов'язки начальника медичної служби військової частини.
3. Доповісти заходи, що проводяться начальником медичної служби військової частини під час підготовки, при проведенні та після огляду особового складу, який працює в умовах впливу несприятливих чинників військово-професійного середовища. Визначити порядок дій начальника медичної служби в даній ситуації та підготувати рапорт командиру частини за результатами огляду особового складу.

4. Доповісти заходи та послідовність роботи начальника медичної служби частини з організації і проведення “Дня донора”.

5. Запропонуйте Ваш алгоритм дій та вкажіть перелік документів, що відпрацьовуються для планування і направлення військовослужбовців і членів їх сімей у військові санаторії і Центри реабілітації МО України.

6. Зміст доповіді командирів військової частини про санітарно-гігієнічний стан території частини і захворюваність особового складу частини. Дайте документальне підтвердження практичного виконання цього розділу особисто Вами під час проходження військової практики.

7. Медичний контроль за станом здоров'я військовослужбовців та шляхи його проведення. У яких формах медичного контролю Ви брали безпосередню участь під час проходження військової практики?

8. Методика проведення щоденних ранкових конференцій з особовим складом медичного пункту та щотижневих конференцій з особовим складом медичної служби частини. Дайте документальне підтвердження практичного виконання цього розділу особисто Вами під час проходження військової практики.

9. Організація і проведення диспансерного динамічного спостереження за особами які мають хронічні захворювання. Продемонструйте свій варіант плану диспансерного динамічного спостереження за військовослужбовцями, які хворіли на кишкові інфекції, ангіни, гепатит, що був відпрацьований Вами під час проходження військової практики.

10. Організація і проведення протиепідемічних заходів у військовій частині. Дайте документальне підтвердження практичного виконання цього розділу роботи особисто Вами під час проходження військової практики.

11. Організація лікувально-діагностичної роботи (ЛДР) у військовій частині. У яких заходах з проведення ЛДР Ви особисто приймали участь під час проходження військової практики? Продемонструйте документальне підтвердження їх проведення.

12. Організація та проведення спеціальної підготовки особового складу медичної служби. Дайте документальне підтвердження практичного виконання цього розділу роботи особисто Вами під час проходження військової практики.

13. Організація та проведення лікувально-профілактичних заходів (ЛПЗ) у ЗС України. Що Вами особисто відпрацьовано з переліку ЛПЗ під час проведення військової практики?

14. Планування і організація проведення занять з військово-медичної підготовки особового складу ЗС України. Дайте документальне підтвердження практичного виконання цього розділу роботи особисто Вами під час проходження військової практики.

15. Порядок організації та надання невідкладної медичної допомоги у медичному пункті військової частини. Яка Вами особисто була надана невідкладна медична допомога хворим із гострими захворюваннями та травмами під час проходження військової практики?

16. Пропаганда гігієнічних знань і здорового способу життя у військовій частині. Дайте документальне підтвердження практичного виконання цього розділу роботи особисто Вами під час проходження військової практики.

17. У ролі начальника медичної служби військової частини підготувати проект наказу командира частини на проведення поглибленого медичного обстеження військовослужбовців строкової служби у відповідності до даних вихідної обстановки.

18. У ролі начальника медичної служби військової частини А0145 скласти графік проведення поглибленого медичного обстеження військовослужбовців строкової служби у відповідності до даних вихідної обстановки.

19. У ролі начальника медичної служби військової частини А0145 скласти проект наказу командира частини про проведення поглибленого медичного обстеження офіцерів у відповідності до даних вихідної обстановки.

20. У ролі начальника медичної служби військової частини А0145 скласти графік проходження поглибленого медичного обстеження офіцерів, прапорщиків, військовослужбовців, які проходять військову службу за контрактом, та жінок-військовослужбовців.

21. У ролі начальника медичної служби військової частини підготуйте свій варіант плану роботи медичної служби на наступний місяць поточного року.

22. У ролі приймаючого посаду начальника медичної служби бригади визначити перелік заходів, які він повинен провести в ситуації, що склалася відповідно до даних вихідної обстановки. Перерахуйте службові документи, що відпрацьовуються начальником медичної служби у такій ситуації.

23. У ролі приймаючого посаду начальника медичної служби бригади скласти варіант календарного плану прийому і здачі справ та посади начальника медичної служби військової частини А0145.

24. У ролі приймаючого посаду начальника медичної служби бригади скласти варіант акту прийому і здачі справ та посади начальника медичної служби військової частини А0145.

25. У ролі приймаючого посаду скласти свій варіант відомості наявності та якісного стану медичного майна військової частини А0145 і наявності та якісного стану матеріальних засобів медичного пункту.

26. Як організовується і проводиться медичний контроль за фізичною підготовкою і спортом у військовій частині? Дайте документальне підтвердження практичного виконання цього розділу роботи особисто Вами під час проходження військової практики.

27. Як організовуються і проводяться санітарно-гігієнічні заходи у військовій частині: санітарно-гігієнічний контроль за розміщенням, водопостачанням, харчуванням, лазнево-пральним обслуговуванням особового складу, умовами праці та очисткою території частини? Дайте документальне підтвердження практичного виконання цього розділу роботи особисто Вами під час проходження військової практики.

28. Як проводиться перевірка наявності, правильного зберігання, витрачання та обліку лікарських засобів, отруйних, наркотичних речовин, етилового спирту та іншого майна? Дайте документальне підтвердження практичного виконання цього розділу роботи особисто Вами під час проходження військової практики.

29. Як організуються і проводяться тактико-спеціальні заняття з особовим складом медичної служби військової частини? Що відпрацьовано Вами особисто з цього розділу роботи під час проходження військової практики?

30. Як організуються і проводяться тактико-спеціальні навчання з особовим складом медичної служби військової частини? Що відпрацьовано Вами особисто з цього розділу роботи під час проходження військової практики?

31. Який порядок проведення амбулаторного прийому хворих у медичному пункті військової частини? Які типові лікувально-діагностичні процедури і маніпуляції були виконані Вами особисто в амбулаторії під час проходження військової практики?

32. Який порядок стаціонарного лікування хворих у лазареті медичного пункту військової частини? Які типові лікувально-діагностичні процедури і маніпуляції були виконані Вами особисто в лазареті під час проходження військової практики?

33. Які плануючі документи відпрацьовуються начальником медичної служби військової частини? Які з них були відпрацьовані Вами особисто під час проходження військової практики?

34. Які службові документи розробляються начальником медичної служби військової частини? Які з них були розроблені Вами особисто під час проходження військової практики?

35. Який порядок надання медичної допомоги травмованому військовослужбовцю під час виконання службових обов'язків? Перерахуйте медичні документи, що відпрацьовуються начальником медичної служби у такій ситуації.

36. Який порядок надання медичної допомоги військовослужбовцю з ознаками інфекційного захворювання? Перерахуйте медичні документи, що відпрацьовуються начальником медичної служби у такій ситуації.

VI. ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Конституція України
2. Закон України “Про донорство крові та її компонентів”.
3. Закон України “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію”.
4. Закон України “Основи законодавства України про охорону здоров’я”.
5. Статути Збройних Сил України: збірник законів: чинне законодавство зі змінами та допов. (офіц. текст) – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2016. – 424 с.
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 31.10.2018 № 910 “Про затвердження Воєнно-медичної доктрини України”.
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2002 № 426 “Про норми харчування військовослужбовців Збройних Сил, інших військових формувань та Державної служби спеціального зв’язку та захисту інформації, поліцейських, осіб рядового та начальницького складу підрозділів Державної фіскальної служби, осіб рядового, начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту”.
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 № 252 “Про внесення змін до норм харчування військовослужбовців Збройних Сил та інших військових формувань”.
9. Наказ Міністра оборони України від 16.07.1997 № 300 “Про затвердження Положення про військово (корабельне) господарство Збройних Сил України” (зі змінами).
10. Наказ Міністра оборони України від 12.03.1999 № 81 “Про затвердження Норм забезпечення медичною технікою та спеціальним майном кафедр екстремальної і військової медицини вищих медичних закладів освіти України”.
11. Наказ Міністра оборони України від 14.02.2006 № 81 “Про затвердження Інструкції про проведення обов’язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України”.
12. Наказ Міністра оборони України від 14.08.2008 № 402 “Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України”(зі змінами).
13. Наказ Міністерства оборони України від 06.07.2014 № 508 “Про затвердження Положення про організацію медичного забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України, які залучаються до участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки”.
14. Наказ Міністерства оборони України від 08.09.2015 № 470 “Про затвердження Інструкції з планування підготовки органів військового управління, військ (сил), установ Збройних Сил України”.

15. Наказ Міністерства оборони України 04.11.2016 № 591 “Про затвердження Інструкції про організацію санаторно-курортного лікування, медичної та медико-психологічної реабілітації у Збройних Силах України” (зі змінами).

16. Наказ Міністерства оборони України від 17.08.2017 № 440 “Про затвердження Інструкції з обліку військового майна у Збройних Силах України”.

17. Наказ Міністерства оборони України від 11.05.2017 року № 261 “Про затвердження Порядку постачання медичного майна Збройним Силам України в мирний час”.

18. Наказ Міністерства охорони здоров'я від 05.01.2017 № 6 “Про затвердження переліків лікарських засобів та медичних виробів, які повинні бути в складі аптечок медичних загальновійськових індивідуальних, аптечки автомобільної загальновійськової, наплічника медичного загальновійськового санітара та наплічника медичного загальновійськового санітарного інструктора” (зі змінами від 26.09.2017 №721).

19. Наказ Міністерства оборони України від 26.07.2018 № 370 “Про затвердження Інструкції з діловодства та документування управлінської інформації в електронній формі в Міністерстві оборони України та Генеральному штабі Збройних Сил України” (зі змінами).

20. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 22.02.2019 № 446 “Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів”

21. Наказ Генерального штабу ЗС України від 26.12.2013 № 317 “Про затвердження Керівництва з медичного забезпечення Збройних Сил України”.

22. Наказ Генерального штабу ЗС України від 11.02.2014 № 35 “Про затвердження Тимчасової настанови з фізичної підготовки в Збройних Силах України”.

23. Наказ Генерального штабу ЗС України від 07.04.2017 №124 “Про затвердження інструкції з діловодства в Збройних Силах України” (зі змінами від 13.11.2018).

24. Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 04.11.2017 № 391 “Про затвердження Інструкції з диспансеризації військовослужбовців Збройних Сил України на мирний час”.

25. Наказ Генерального штабу ЗС України від 16.12.2019 №469 “Про затвердження інструкції щодо дотримання санітарно-гігієнічних норм під час організації розміщення, водопостачання, харчування та лазне-прального обслуговування військ (сил) у польових умовах, на полігонах”.

26. Директива Генерального штабу Збройних Сил України від 09.12.2015 № Д-23 ДСК “Про затвердження та введення в дію Табеля термінових донесень Генерального штабу Збройних Сил України”.

27. Наказ Директора Департаменту охорони здоров'я Міністерства оборони України від 12.12.2006 № 113 “Про затвердження Методики диспансерного динамічного нагляду при основних захворюваннях та аналізу диспансеризації військовослужбовців Збройних Сил України”.

28. Наказ Начальника Головного військово-медичного управління від 04.06.2018 № 95 “Про затвердження Тимчасового порядку організації надання невідкладної (екстреної) медичної допомоги у Збройних Силах України”.

29. Форми та зміст медичної облікової документації для медичних підрозділів військових частин Збройних Сил України: Методичні рекомендації / [В.І. Рудь, О.В. Горішна, Г.В. Іванцова та ін.]; за ред. д.мед.н., проф. О.М. Власенко. – К: УВМА, 2014. – 261 с.

30. Стандарт підготовки І-СТ-3 (видання 2): підготовка військовослужбовця з тактичної медицини. – К.: МП “Леся”, 2015. – 148 с.

31. Управління повсякденною діяльністю медичної служби / За ред. Бадюка М.І. – К.: “МП Леся”, 2012. – 382 с.

32. Бадюк М.І., Солярик В.В., Бадюк Л.М. Окремі питання управління повсякденною діяльністю медичної служби: Навчальний посібник. – К., УВМА, 2013. – 100 с.

33. Бадюк М.І., Солярик В.В., Бадюк Л.М., Ковида Д.В. Окремі питання економіки охорони здоров’я: Навчальний посібник. – К.: УВМА, 2014. – 104 с.

34. Методичний посібник з основних питань організації повсякденної діяльності військ (сил) ” – Київ, “Варта”, 2007.

35. Профілактика травматизму у Сухопутних військах Збройних Сил України: організаційно-методичні вказівки // [А.С. Котуза, О.М. Лабунець, С.В. Халік та ін.]. – К: РВВ КСВ ЗС України, 2010. – 51 с.

**МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ УКРАЇНСЬКА
ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ**

**КАФЕДРА
ОРГАНІЗАЦІЇ МЕДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ**

**ЗВІТ
ВІЙСЬКОВОЇ ПРАКТИКИ**

слухача 1 курсу ____ групи _____ факультету підготовки військових
лікарів Української військово-медичної академії

(військове звання, прізвище та ініціали)

Термін військової практики: з “ ____ ” _____ 20 ____ року

до “ ____ ” _____ 20 ____ року

База стажування: _____
(військова частина, заклад)

Безпосередній керівник: _____
(посада, військове звання, прізвище та ініціали)

Керівник практики: _____
(посада, науковий ступінь, вчене та військове звання, прізвище та ініціали)

Київ – 20 ____

ПЕРЕЛІК ЗВІТНИХ ДОКУМЕНТІВ за військову практику

№ з/п	Найменування документа	Кількість звітних документів	
		Згідно табл. 1 Програми ВП	Відпрацьовано
1.	Звіт за військову практику		
2.	Відгук за військову практику		
3.	Індивідуальний план проходження військової практики		
4.	Щоденник військової практики		
5.	Реферат з питань організації медичного забезпечення військ		
6.	Перелік вивчених документів		
7.	Рапорт командира військової частини з проектом наказу		
8.	Рапорт командира військової частини за результатами санітарного нагляду		
9.	План диспансерно-динамічного спостереження		
10.	План роботи медичної служби військової частини на місяць		
11.	План медичного забезпечення польових навчань		
12.	План медичного забезпечення прийому молодого поповнення		
13.	План профілактики гострих кишкових захворювань		
14.	План профілактики особливо небезпечних інфекцій		
15.	План профілактики гострих респіраторних інфекцій та грипу		
16.	План з пропаганди здорового способу життя та гігієнічних знань на місяць		
17.	Медичний звіт за минулий рік (форма 2/МЕД)		
18.	Медичне донесення за місяць і за квартал (форма 1/МЕД)		
19.	Картка епідемічного обстеження інфекційного захворювання (форма 23)		
20.	Картка обліку травматичного ураження (форма 7)		
21.	Історія хвороби, медична книжка, процедурна картка (форма 12а)		
22.	Документи на санаторно-курортне лікування		
23.	План-конспект спеціальної підготовки з медичним персоналом медичної служби		
24.	План-конспект військово-медичної підготовки з особовим складом військової частини		

**МІНІМАЛЬНИЙ ОБСЯГ РОБОТИ,
ЩО ПОВИНЕН ВИКОНАТИ СЛУХАЧ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОЇ ПРАКТИКИ**

№ з/п	Найменування заходів	Обсяг робіт за час практики				
		Лікарі загальної практики	Лікарі терапевти, інфекціоністи, неврологи	Лікарі-хірурги, лікарі-анестезіологи	Лікарі стоматологи	Лікарі епідеміологи лікарі гігієністи
1	2	3	4	5	6	7
1.	Ознайомлення з військовою частиною: – призначення, завдання, організаційно-штатна структура військової частини; – організація у військовій частині внутрішнього порядку та служби військ; – організація виховної роботи, навчально-бойової та морально-психологічної підготовки особового складу військовій частині; – військове господарство, його організація	1	1	1	1	1
2.	Вивчення завдань, організаційно-штатної структури медичної служби військової частини та порядку планування її роботи	1	1	1	1	1
3.	Підготувати проект наказу командира частини про проведення медичного обстеження особового складу строкової служби та офіцерського складу	2	1	1	1	2
4.	Провести медичне обстеження особового складу строкової служби роти. Результати обстеження доповісти командирі частини рапортом з пропозиціями на проведення необхідних лікувально-оздоровчих заходів	2	1	1	1	–
5.	Провести медичні огляди осіб, які працюють на кухнях, в їдальнях, на продовольчих складах, об'єктах водопостачання, в лазнях, пральнях	4	≥ 2	≥ 2	1	≥ 8
6.	Провести тілесні огляди солдат та сержантів строкової служби у лазневі дні	4	4	1	1	4
7.	Провести обстеження спортсменів частини, особисто приймати участь у медичному забезпеченні спортивних змагань	2	1	1	1	–

№ з/п	Найменування заходів	Обсяг робіт за час практики				
		Лікарі загальної практики	Лікарі терапевти, інфекціоністи, неврологи	Лікарі-хірурги, лікарі-анестезіологи	Лікарі стоматологи	Лікарі епідеміологи лікарі гігієністи
1	2	3	4	5	6	7
8.	Перевірити санітарно-гігієнічний стан спортивних об'єктів (відкритого та закритого типу). Про результати перевірки написати рапорт командирів частини (з'єднання)	2	1	1	—	3
9.	Вести амбулаторний прийом хворих, виконувати призначення хворим, оглядати стаціонарних хворих лазарету медичного пункту	протягом всієї практики				—
10.	Провести електрокардіографічне обстеження осіб, які знаходяться під диспансерним динамічним спостереженням з розшифруванням електрокардіограм	5	5	5	—	—
11.	Ознайомитися з організацією роботи фізіотерапевтичного кабінету	(за наявності)				
12.	Оформити направлення військовослужбовців на ВЛК та стаціонарне лікування поза частиною	5	5	5	3	1
13.	Скласти медичний звіт за формою 2/МЕД та пояснювальну записку до нього. Проаналізувати захворюваність та травматизм в частині	1	1	1	1	1
14.	Оформити медичні документи на військовослужбовців (членів їх сімей), які направлені на санаторно-курортне лікування	2	1	1	1	—
15.	Розробити план медичного забезпечення тактичних навчань та прийняти участь в їх забезпеченні	1	1	1	—	1
16.	Провести по книгам обліку первинні прибутково-витратні документи: наряди, накладні, акти, відомості, вимоги, рецепти	10	5	5	1	3
17.	Перевірити правильність зберігання та раціонального витрачання отруйних, наркотичних, сильнодіючих та інших лікувальних засобів, перев'язувальних матеріалів, хірургічних інструментів та іншого медичного майна	1	1	1	1	1
18.	Провести під наглядом начальника медичної служби частини оновлення та поповнення дефектури медичного майна	25	10	10	5	5

№ з/п	Найменування заходів	Обсяг робіт за час практики				
		Лікарі загальної практики	Лікарі терапевти, інфекціоністи, неврологи	Лікарі-хірурги, лікарі-анестезіологи	Лікарі стоматологи	Лікарі епідеміологи лікарі гігієністи
1	2	3	4	5	6	7
19.	Перевірити правильність оформлення рецептів, вимог, накладних, експлуатаційних паспортів та інших документів на медичне майно	20	10	10	5	10
20.	Обстежити санітарно-гігієнічний стан казарми. За матеріалами обстеження подати рапорт начальнику медичної служби (командиру частини)	2	1	1	1	3
21.	Обстежити санітарно-гігієнічний стан військової їдальні та продовольчого складу частини. За матеріалами обстеження подати рапорт начальнику медичної служби (командиру частини)	3	1	1	1	4
22.	Відібрати проби харчових продуктів та готової їжі для лабораторного дослідження	2	1	1	1	5
23.	Відібрати проби водопровідної води для лабораторного дослідження на наявність залишкового хлору	2	1	1	–	10
24.	Перевірити дотримання санітарно-гігієнічних вимог на робочих місцях різних фахівців. За матеріалами обстеження подати рапорт начальнику медичної служби (командиру частини)	2	1	1	1	5
25.	Провести епідеміологічний аналіз інфекційної захворюваності за поточний рік. Розробити перелік заходів з профілактики інфекційних захворювань	1	1	1	–	1
26.	Провести епідеміологічне обстеження осередку інфекційних захворювань та скласти план заходів їх ліквідації. Заповнити картку епідеміологічного обстеження інфекційного захворювання	1	1	1	1	5
27.	Скласти план диспансерного динамічного спостереження за військовослужбовцями, які хворіли на кишкові інфекції, ангіни, гепатити, менінгіт	2	2	2	1	1
28.	Скласти медичні донесення за місяць та за квартал за формою 1/МЕД	2	2	2	1	2
29.	Провести заняття з особовим складом медичної служби частини з методики поточної та заключної дезінфекції з використанням табельної дезінфекційної апаратури	1	1	1	1	3

№ з/п	Найменування заходів	Обсяг робіт за час практики				
		Лікарі загальної практики	Лікарі терапевти, інфекціоністи, неврологи	Лікарі-хірурги, лікарі-анестезіологи	Лікарі стоматологи	Лікарі епідеміологи лікарі гігієністи
1	2	3	4	5	6	7
30.	Провести заняття з військово-медичної підготовки з особовим складом частини. Розробити план-конспект проведення занять з ротою з ВМП	2	1	1	1	1
31.	Підготувати та провести заняття з рядовим та сержантським складом медичного пункту з спеціальної підготовки. Розробити план-конспект проведення занять	2	1	1	1	1
32.	Скласти план з пропаганди здорового способу життя та гігієнічних знань на місяць	1	1	1	1	2
33.	Розробити план роботи медичної служби на місяць	1	1	1	1	1
34.	Заповнити картку обліку травм	2	1	3	1	1
35.	Написати реферат з актуального питання організації медичного забезпечення	1	1	1	1	1
36.	Накласти та замінити пов'язки (за показаннями)	≥ 50	≥ 30	≥60-80	≥ 30	≥ 10
37.	Зняти нашкірні шви (за показаннями)	3-4	1-2	5-7	1-2	–
38.	Обробити руки, операційне поле під час проведення операцій малої хірургії	3-5	3-5	5-10	5-10	–
39.	Провести місцеву анестезію (за показаннями)	6-8	3-4	10-15	6-8	–
40.	Заповнити історії хвороб, медичні книжки, процедурні картки	≥ 30	≥ 50	≥ 50	≥ 30	≥ 10
41.	Виконати амбулаторні операції (розкрити панарицій, абсцес, видалити врослий ніготь)	≥10-15	≥3-5	≥15-25	≥3-5	–
42.	Накласти транспортну іммобілізацію	3-5	2-3	5-7	2-3	

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник медичної служби військової частини А 0000

(військове звання, підпис, ініціали та прізвище)
“ ____ ” ____ 20 ____ року

ОСОБИСТИЙ ПЛАН ВІЙСЬКОВОЇ ПРАКТИКИ

слухача ____ курсу ____ групи

факультету підготовки військових лікарів Української військово-медичної академії

(військове звання, прізвище та ініціали)

Термін військової практики:

з “ ____ ” ____ 20 ____ року

до “ ____ ” ____ 20 ____ року

База стажування

(військова частина, заклад)

Керівник практики

(посада, військове звання, підпис, ініціали та прізвище)

№ з/п	Найменування заходів	Запланована дата виконання	Дата виконання	Оцінка проведеного заходу (роботи, заняття)	Зауваження безпосереднього керівника	Підпис безпосереднього керівника
1	2	3	4	5	6	7
1.	Ознайомлення з військовою частиною: – призначення, завдання, організаційно-штатна структура військової частини; – організація у військовій частині внутрішнього порядку та служби військ; – організація виховної роботи, навчально-бойової та морально-психологічної підготовки особового складу військовій частині; – військове господарство, його організація					
2.	Вивчення завдань, організаційно-штатної структури медичної служби військової частини та порядку планування її роботи					
3.	Перевірка санітарно-гігієнічного стану спортивних об'єктів (відкритого та закритого типу). Про результати перевірки написати рапорт начальнику медичної служби частини					
4.	Підготувати проект наказу командира частини про проведення медичного обстеження особового складу строкової служби та офіцерського складу					
						

(посада, військове звання, підпис ініціали та прізвище слухача)

“ _____ ” _____ 20__ року

Примітка:

- Особистий план військової практики складається слухачем та затверджується начальником медичної служби не пізніше 3 днів після прибуття слухача до місця практики.
- План складається згідно з темами і розрахунком навчального часу програми військової практики та реального плану роботи медичної служби військової частини.

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКА ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ

ЩОДЕННИК ВІЙСЬКОВОЇ ПРАКТИКИ

слухача ____ курсу ____ групи _____
факультету підготовки військових лікарів Української військово-медичної
академії

(військове звання, прізвище та ініціали)

Термін військової практики: з “ ____ ” _____ 20 ____ року
до “ ____ ” _____ 20 ____ року

База стажування: _____
(військова частина, заклад)

Керівник практики: _____
(посада, науковий ступінь, вчене та

військове звання, підпис, ініціали та прізвище)

Зразок заповнення щоденника військової практики

Дата	Перелік практичних робіт, досліджень, виконаних слухачем під час практики	Кількість	Відмітка керівника (викладача кафедри)
1	2	3	4
12.10.16	Провів обстеження спортсменів частини, особисто приймав участь у медичному забезпеченні спортивних змагань. Провів медичне обстеження особового складу військовослужбовців строкової служби роти. Про результати обстеження написав рапорт на доповідь командифу військової частини А0000 з пропозиціями на проведення необхідних лікувально-оздоровчих заходів. Провів заняття з санітарними інструкторами з методики поточної та заключної дезінфекції з використанням табельної дезінфекційної апаратури.	1 1 1	

Слухач _____ курсу _____ групи _____

(військове звання, підпис, ініціали та прізвище)

ОБСЯГ ПРОВЕДЕНОЇ РОБОТИ ПІДТВЕРДЖУЮ:

Безпосередній керівник практики:

(посада)

військове звання, підпис, ініціали та прізвище)

“ _____ ” _____ 20 ____ року

Примітки:

1. Безпосередній керівник практики (НМС або НМП) *не рідше одного разу на тиждень*, а керівники практики (викладач кафедри організації медичного забезпечення збройних сил) *не рідше 2-х разів на місяць* перевіряють щоденник військової практики (у разі можливості), відповідність виконаних або не виконаних заходів, які передбачені індивідуальним планом військової практики. В ході перевірки щоденника можуть вноситися корективи, які записуються в щоденнику.

2. З метою контролю заходів, що проведені слухачами, керівник практики (викладач кафедри ОМЗ ЗС або інших профільних кафедр Академії) може провести контрольне опитування слухачів, про що робить відмітку у графі “4” щоденника.

Додаток 7

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник медичної служби військової частини А0000

 (військове звання, підпис, ініціали та прізвище)
 “ _____ ” _____ 20 ____ року

ЗВІТ ЗА ВІЙСЬКОВУ ПРАКТИКУ

Перелік питань, які розкриваються у звіті за військову практику

1. Термін та місце проходження військової практики (відкрита назва військової частини, поштова адреса, оптимальний порядок використання громадського транспорту в напрямку: кафедра ОМЗ ЗС – навчальна база; військове звання та ПІБ командира частини, начальника медичної служби частини, начальника медичного пункту частини; номери телефонів місцеві та з дальнього зв'язку вказаних посадових осіб).

2. Ступінь виконання основних навчальних питань військової практики. Об'єктивні причини невиконання питань навчальної програми.

3. Загальна характеристика військової частини, в якій проходив слухач військову практику. Організаційно-штатна структура медичної служби, розміщення, обладнання, оснащення, організація роботи медичного пункту.

4. Аналіз особистого виконання обсягу роботи, що була проведена на навчальній базі. Аналіз провести детально за розділами навчальної програми з обов'язковим зазначенням заходів, які не виконані за об'єктивними причинами та труднощів, які виникли у період проходження військової практики.

5. Загальні підсумки практики. Які нові знання та навички були отримані під час військової практики, яких знань було недостатньо для виконання обов'язків військового лікаря.

6. Пропозиції щодо удосконалення військової практики.

Слухач _____ курсу _____ групи _____

 (військове звання, підпис, ініціали та прізвище)
 “ _____ ” _____ 20 ____ року

Додаток 8

Кутовий штамп
військової частини
(установи, організації)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Командир військової частини А0000

(військове звання, підпис, ініціали та прізвище)
“ ” 20 ____ року

ВІДГУК

за військову практику слухача Української військово-медичної академії

(військове звання, прізвище та ініціали)

проходив військову практику у

з “ ” (назва підрозділу та військової частини) 20 ____ року до “ ” 20 ____ року

Керівник військової практики повинен відобразити:

- повноту та якість виконання слухачем програми військової практики, особистого плану та індивідуального завдання;
- ступінь самостійності і підготовленості слухача під час виконання обов’язків на посаді;
- , організаторські здібності, уміння, ініціативність, вимогливість та ретельність слухача;
- рівень базової підготовки слухача для виконання обсягу практичної роботи, уміння застосовувати знання на практиці;
- відношення до справи у колективі медичної служби частини;
- схильність до науково-практичної (науково-дослідної) роботи;
- найбільш типові риси характеру, нахили слухача;
- дисципліна, ставлення до роботи та інші питання, які характеризують слухача;
- висновок про практичну діяльність слухача на базі практики та оцінка за військову практику.

Безпосередній керівник військової практики:

“ ” (посада, науковий ступінь, вчене та військове звання, підпис, ініціали та прізвище) 20 ____ року

ВИСНОВОК
керівника практики
(викладача кафедри ОМЗ ЗС або інших профільних кафедр Академії) за
період проходження слухачем військової практики

(посада, науковий ступінь, вчене та військове звання, підпис, ініціали та прізвище)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

написання реферату з актуальної теми організації медичного
забезпечення військ

Реферат є письмовим твором слухача. Своєю реферативною роботою слухач підтверджує, що він оволодів навичками роботи з літературою, вмів самостійно аналізувати, здатний глибоко вивчати конкретну військово-медичну проблему, обґрунтувати з наукової точки зору, викласти свої думки та сформулювати висновки.

Вибір теми. Вибір теми дослідження розпочинається з визначення проблеми над якою слухач хотів би працювати. Вибір проблеми та теми реферату добровільний. Тема реферату має бути узгоджена з керівником практики або викладачами кафедри ОМЗ ЗС.

Методика та організація дослідження. Дослідження складається з трьох етапів:

- перший етап – вибір проблеми та теми, визначення об'єкту та предмету, цілей і завдань, розробку гіпотези дослідження;
- другий етап – проведення дослідження, розкриття теми, аналіз літератури;
- третій етап – розробка пропозицій щодо поліпшення медичного забезпечення, обґрунтування висновків (заключення) та складення переліку використаної літератури.

Після вибору теми реферату слід визначити об'єкт та предмет досліджень.

Об'єкт – це сукупність зв'язків, відношень різних аспектів теорії та практики конкретної науки, яка є джерелом необхідної досліднику інформації.

Предмет – це тільки ті зв'язки і відношення, які підлягають безпосередньому вивченню в даній роботі, і є головними та визначаючими.

У кожному об'єкті можна виділити декілька предметів дослідження. Об'єктом може бути військовослужбовець, колектив, процес або розділи роботи військово-медичної служби частини.

Предметом дослідження є конкретні аспекти, сторони об'єкта та властивості, умови, чинники ефективного функціонування військового колективу, складові його компоненти в тому числі організація медичного забезпечення частини в цілому, окремих розділів роботи медичної служби та інше.

З предмету дослідження випливає ціль та завдання.

Ціль формується коротко, при цьому чітко фіксується те основне, що передбачає зробити виконавець. Ціль конкретизується та набуває розвитку в завданнях (два-три) дослідження.

Перше завдання пов'язане з виявленням, уточненням, поглибленням суті, структури і змісту об'єкта.

Друге завдання пов'язане з аналізом реального стану предмета дослідження, його динаміки та внутрішніх протистоянь розвитку, способів його зміни, перетворення.

Третє завдання – є виявленням шляхів, умов та засобів підвищення ефективності досліджуваного явища, процесу.

План роботи може бути складений тільки після розшифровки завдань дослідження. Кількість питань роботи та їх зміст, як правило, повинно відповідати кількості завдань.

Після розкриття змісту теми реферативне дослідження закінчується висновками.

Оформлення реферату. Оптимальний обсяг реферативного дослідження без списку літератури 20-25 сторінок письмового тексту.

Реферат друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210 × 297 мм) через півтора міжрядкових інтервали до тридцяти рядків на сторінці, 14-м кеглем. Таблиці та ілюстрації можна подавати на аркушах формату А3.

Текст роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – не менше 20 мм, праве – не менше 10 мм, верхнє – не менше 20 мм, нижнє – не менше 20 мм.

Заголовки структурних частин “ЗМІСТ”, “ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ”, “ВСТУП”, “РОЗДІЛ”, “ВИСНОВКИ”, “ДОДАТКИ”, “СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ”, друкують великими літерами по центру рядка. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку є кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці у підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 2 інтервали.

Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки з заголовку.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків (малюнків), таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Такі структурні частини, як зміст, вступ, висновки, список використаної літератури, джерела, додатки не мають порядкового номера. Звертаємо увагу на те, що всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини роботи, нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їх заголовки, тобто не можна друкувати: “1. ВСТУП” або “Розділ 6. ВИСНОВКИ”. Номер розділу ставлять після слова “РОЗДІЛ”, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять,

на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

На наступній сторінці викладається зміст роботи, який складається із вступу, 2-3 питань, висновку, списку використаної літератури з вказівками сторінок, на яких кожен з елементів плану викладено в роботі.

У вступі на 2-3 сторінки обґрунтовується актуальність проблеми, мета, об'єкт, предмет, завдання дослідження.

Мета реферату визначає загальну стратегію наукового дослідження та конкретний напрям наукового пошуку. Формування мети супроводжується визначенням конкретних завдань, які передбачається вирішити відповідно до поставленої мети. Тобто, мета – це висвітлення результатів дослідження. Мета дослідження повинна узгоджуватись із назвою роботи і містити не тільки очікувані результати, а й вказувати на яких наукових передумовах вона базується, чим і як досягається (із залученням яких наукових гіпотез, ідей, явищ, законів та ін.). Зазвичай мета полягає у вирішенні поставленої наукової проблеми (наукового завдання) та в розробленні на цій основі рекомендацій щодо підвищення ефективності заходів (процесів, механізмів тощо) в певній галузі наукової або практичної діяльності.

Між метою і кінцевим результатом дослідження має бути тісний зв'язок. Поставлену мету обов'язково треба досягти. І неодмінно перевірити, чи чітко визначене досягнення мети у висновках.

Мета дослідження реалізується через конкретні завдання, які потрібно вирішити відповідно до цієї мети. Не слід формулювати мету як “Дослідження...”, “Вивчення...”, тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету.

Приклад:

Мета. Визначення підходів оптимізації управління військовим госпіталем на основі системного підходу.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію та обране автором для вивчення.

Приклад:

Об'єкт дослідження – процес управління військовим госпіталем.

Предмет дослідження – міститься в межах об'єкта та відображає властивості, що досліджуються. До складу предмету дослідження може увійти інструмент отримання нового знання про об'єкт.

Приклад:

Предмет дослідження – умови та фактори, що впливають на процес управління військовим госпіталем.

Як взаємопов'язані категорії наукового процесу об'єкт і предмет дослідження співвідносяться між собою як загальне та часткове. В об'єкті виділяється його предметна сторона (властивість об'єкта, дія над об'єктом), що становить предмет дослідження, і саме на нього спрямовуються основні зусилля дослідника, оскільки предмет дослідження визначає назву роботи. Об'єкт і предмет дослідження повинні містити елементи новизни або досліджуватись у нових умовах.

Завдання дослідження являють собою деталізовану й “прив’язану” до конкретних умов ціль дослідження з орієнтацією на його гіпотезу. Завдання дослідження обов’язково підтверджуються відповідними висновками.

Формулювання завдань краще розпочинати словами: *визначити, дослідити, вивчити, встановити, оцінити, розробити, обґрунтувати, проаналізувати, виявити*.

Основна частина матеріалу розкривається згідно плану реферату (2-3 питання) на 22-25 аркушах. Кожен елемент плану починається з нової сторінки.

Цифровий матеріал, як правило, оформляють у вигляді таблиць відповідно до рис. 1.

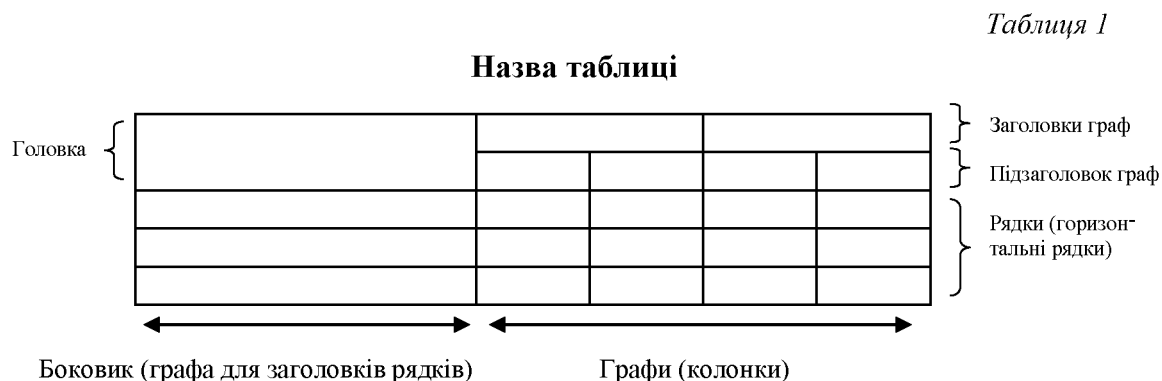

Рис. 1. Приклад оформлення таблиці

Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання в тексті.

Таблиці нумеруються арабськими цифрами порядкової нумерації.

Таблиця може мати назву, яку друкують малими літерами (крім першої великої) і розміщують над таблицею та наводять **жирним шрифтом**.

Якщо рядки або графи таблиці виходять за межі формату сторінки, таблицю поділяють на частини, розміщуючи одну частину під іншою, або поруч, або, переносючи частину таблиці на наступну сторінку, повторюючи в кожній частині таблиці назви її граф і бокову частину.

При поділі таблиці на частини допускається заміна назви її граф або бокової частини відповідно номерами граф чи рядків, нумеруючи їх арабськими цифрами у першій частині таблиці. Але необхідно зазначити, що такі громіздкі таблиці є не бажаними, слід по можливості розділити їх на 2-3. Зміст таблиці має бути проаналізованим у тексті.

Слово “Таблиця ____” зазначається один раз зправа над першою частиною таблиці, над іншими частинами таблиці пишуть: “Продовження таблиці ____” із зазначенням номера таблиці і наводиться **курсивом**.

Заголовки граф таблиці починаються з великої літери, підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення із заголовком.

Підзаголовки, що мають самостійне значення, пишуть із великої літери. На кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки й підзаголовки граф подають в однині.

Ілюстрації мають використовуватися тільки у тих випадках, коли вони розкривають, пояснюють або доповнюють інформацію, що міститься у роботі. Наявність їх дозволяє автору зробити більш чітким, точним та образним виклад матеріалу.

Ілюстрації (креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, фотознімки) слід розміщувати безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації мають бути посилання у тексті.

Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують під ілюстрацією. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (умовні позначення). Тематичний заголовок ілюстрації повинен містити текст із якомога стислою характеристикою зображеного.

Ілюстрації позначаються словом “Рис.____”, який разом із назвою ілюстрації розміщують після пояснювальних даних. Після назви ілюстрації крапка не ставиться.

Ілюстрації слід нумерувати арабською цифрою після якої ставиться крапка.

Приклад:

Рис. 1. Дендрограма структури взаємозв'язків досліджуваних психофізіологічних характеристик першої та другої підгруп

Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази основним змістом яких є те, що міститься у підписі ілюстрації. Вони мають бути проаналізованими та обґрунтованими в тексті.

У тій частині тексту, що пов'язана з ілюстрацією, і де необхідно вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках, або зворот типу: “... як це видно з рис. 1”, або “... як це показано на рис. 1”

Формули та рівняння розміщують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки.

Вище й нижче кожної формули або рівняння повинно бути залишено не менше одного вільного рядка.

Формули і рівняння слід нумерувати порядковою нумерацією арабськими цифрами відповідно до розділу, де перша цифра відповідає номеру розділу, друга – порядковому номеру формули в даному розділі.

Номер формули або рівняння зазначають на рівні формули або рівняння в дужках у крайньому правому положенні на рядку.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що входять до формули чи рівняння, слід наводити безпосередньо під формулою у тій послідовності, в якій вони наведені у формулі чи рівнянні.

Пояснення значення кожного символу та числового коефіцієнта слід давати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають з абзацу словом “де” без двокрапки.

Приклад:

“При існуючих даних генеральної сукупності використовують таку формулу:

$$\sigma_{gen} = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (X_i - M)^2}{n}}, \text{ де}$$

X_i - значення i -тої варіанти, $i=1, \dots, n$;

M – середнє арифметичне,

n – об'єм генеральної сукупності.”.

Переносити формули чи рівняння на наступний рядок допускається тільки на знаках операцій, які виконуються, повторюючи знак операції на початку наступного рядка. Коли переносять формули чи рівняння на знакові операції множення, застосовують знак “х”.

Якщо у роботі тільки одна формула чи рівняння, то її теж потрібно нумерувати. Формули, що йдуть одна за одною й не розділені текстом, відокремлюють комою.

У заключенні (2 сторінки) роботи слухач робить висновки. У висновках викладаються найбільш важливі наукові та практичні результати, отримані в роботі, які повинні містити формулювання розв'язаної задачі, її значення для науки і практики. Далі формулюють висновки та рекомендації щодо використання здобутих результатів. В першому пункті висновків коротко оцінюють стан питання. Далі у висновках розкривають методи вирішення поставленої в роботі наукової проблеми (задачі), їх практичний аналіз, порівняння з відомими розв'язаннями.

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків (або додатків при їх наявності).

Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують з каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв і т. ін. [при цьому враховують відповідність бібліографічного опису вимогам ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 “Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання”].

Джерела можна розміщувати двома способами: в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків; у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування і рекомендований при написанні реферату).

**МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ УКРАЇНСЬКА
ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ**

**КАФЕДРА
ОРГАНІЗАЦІЇ МЕДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ**

РЕФЕРАТ

**На тему: “ОРГАНІЗАЦІЯ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ В УМОВАХ ЗАКРИТОГО
ВІЙСЬКОВОГО ГАРНІЗОНУ”**

Виконавець – слухач ____ курсу ____ групи
_____ факультету підготовки
військових лікарів лейтенант медичної
служби Мудрін З.А.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Особливості надання медичної допомоги, в тому числі і стоматологічної, всім категоріям військовослужбовцям, а також населенню, яке проживає на території закритого військового гарнізону.....	5
РОЗДІЛ 2. Форми і методи роботи лікаря-стоматолога військової частини (гарнізону) з надання стоматологічної допомоги військовослужбовцям, членам їх сімей та іншим категоріям населення, які проживають на території гарнізону.....	10
ВИСНОВКИ	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	28

Приклади оформлення бібліографічних записів

Однотомний документ

Один автор

Середюк Н.М. Діагностика та лікування невідкладних станів і загострень терапевтичних захворювань: навч. посіб. / Н.М. Середюк; ред. Є.М. Нейко. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 496 с.: іл.

Два автори

Фещенко Ю.І. Контроль за туберкульозом в умовах адаптованої ДОТС – стратегії: навч. посіб. / Ю.І. Фещенко, В.М. Мельник. – К.: Медицина, 2007. – 480 с.

Три автори

Тимченко В.Н. Диагностика, дифференциальная диагностика и лечение детских инфекций: справочник / В.Н. Тимченко, В.В. Леванович, И.Б. Михайлов. – 2-е изд., доп. и перераб. – СПб.: ЭЛБИ – СПб., 2007. – 384 с.

Чотири автори

Захворювання і травми діафрагми: навч. посіб. / А.Г. Іфтодій, В.П. Пішак, В.Б. Рева, В.І. Гребенюк; Буковинська держ. мед. академія. – Чернівці: Медакадемія, 2003. – 128 с.

П'ять авторів і більше

Профилактика гнойно-септических осложнений в хирургии / В.В. Плечев, Е.Н. Мурысева, В.М. Тимербулатов [и др.]. – М.: Триада-Х, 2003. – 320 с. *Без автора* Интенсивная терапия в педиатрии / ред. Г.И. Белебезьев. – К.: Здоров'я, 2004. – 588 с.

Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах: нормативно-техн. матеріал / упоряд. О.В. Ситяшенко. – К.: Задруга, 2004. – 338 с. – (Енциклопедія керівника навчального закладу).

Багатотомний документ

Терапевтична стоматологія: підручник: в 4 т. Т. 2 / ред. М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко. – К.: Здоров'я, 2004. – 400 с.: іл.

Мінцер О.П. Інформаційні технології в охороні здоров'я і практичній медицині: в 10 т. Т. 3. Інформаційні технології в хірургії / О.П. Мінцер, В.З. Москаленко, С.В. Веселий; ред. О.П. Мінцер. – К.: Вища школа, 2004. – 423 с.: іл.

Матеріали конференцій, з'їздів

Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю “Сучасні методи діагностики і лікування в клініці внутрішніх хвороб”, 5-6 лют. 2004 р., Вінниця // Вісник Вінниц. нац. мед. ун-ту. – 2004. – Т.8, № 1. – С. 1-317.

Шоста університетська науково-практична конференція молодих учених та фахівців, 6 квіт. 2000 р., Вінниця: тези доп. / ВНМУ ім. М.І. Пирогова. – Вінниця, 2000. – 37 с.

Препринти

Панасюк М.І. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами / М.І. Панасюк, А.Д. Скорбун, Б.М. Сплошной – Чорнобиль: Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. – 7, [1] с. – (Препринт / НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС; 06-1).

Депоновані наукові праці

Розумовський В.А. Управление маркетинговыми исследованиями в регионе / В.А. Разумовский, Д.А. Андреев. – М., 2002. – 210 с. – Деп. в ИНИОН Рос. акад. наук 15.02.02, № 139876.

Словники

Українсько-російсько-англійський словник з кардіології / І.Ф. Заремба, Г.І. Гурська, Б.М. Лапінський [та ін.]; ред. В.О. Бобров, М.П. Павловський. – Львів: Світ, 1993. – 101 с.

Приходченко К.І. Універсальний словник-довідник: 30000 слів і виразів сучасної української мови / К.І. Приходченко. – Донецьк: БЛО, 2006. – 318 с.